

סיכומי הדרך היומי

ת"ר ושינתם שיהיו דברי תורה **מחודדים** בפיך (קידושין ל')

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שיינדל חיה חוה
גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום זצ"ל נלב"ע
יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net

לשמיעת הסיכומים: 0799-379-634

נא להתפלל לרפואת פינחס בן פייגא מרים

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט
ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.
לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל
נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

דבר המערכת

שבת קודש פרשת פקודי - ב' אדר ב' תשע"ו

דף צ' ע"א

'והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר' לב"ש לא יגרש אלא אם כן מצא בה דבר ערוה מדלא כתיב או ערוה או דבר, והא דכתיב דבר היינו דמצא בה ערוה בעדים דילפינן דבר דבר ממה שכתוב על פי שניים עדים וכו' יקום דבר, לב"ה מדלא כתיב כי מצא בה ערוה בדבר על כרחך פירוש הפסוק הוא דמצא בה או ערוה או שאר דבר כגון שרפה תבשילו והא דלא כתיב או ערוה או דבר משום דהפסוק בא לומר גם דבמקום דמצא בה דבר ערוה אין כופין אותו לגרשה אלא אם מצא בה ערוה בעדים, לרבי עקיבא אפילו מצא אחרת נאה הימנה שנאמר 'והיה אם לא תמצא חן בעיניו' אפילו מצא אחרת נאה הימנה, ומה שכתוב 'כי מצא בה ערות דבר וכו' (אחר שכתב אם לא תמצא חן בעיניו) 'כי היינו אם ור"ל או אם מצא ערות דבר, לב"ש ולב"ה 'כי היינו משום ור"ל דלא מצא חן משום דמצא בה ערות דבר.

לא מצא בה לא ערוה ולא דבר לב"ה וגירשה אין כופין אותו שיחזירה, מדכתיב במאנס קרא יתירא ד'לא יוכל לשלחה כל ימיו' ולמדים מזה דאם שלחה ב"ד כופין אותו להחזירה, מכלל דכל המגרשים אינם בעמוד והחזר.

אם לבו לגרשה והיא יושבת תחתיו ומשמשתו עובר על מה שכתוב 'אל תחרש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך'.

כשם שיש דעות חלוקות באיסטניסות של מאכל ומשתה שיש שקץ מחמת מיאוס מיעוט ויש שאינו אסטניסות כל כך ויש שאינו איסטניסות כלל, כך יש דעות חלוקות בפריצות אשתו, נועל בפני אשתו ויוצא - מדה שאינה הוגנת, מדברת עם אחיה וקרוביה ומניחה - מדת כל אדם, רואה את אשתו יוצאה וראשה פרוע וטווה בשוק ופרומה משני צדדיה ורוחצת במקום שבני אדם רוחצין - מדת אדם רע דמצוה מן התורה לגרשה, ואם רוחצת עם בני אדם חובה מן התורה לגרשה^א.

סיום מסכת גיטין והתחלת מסכת קידושין

בסוף מסכתין דורש הש"ס הפסוק במלאכי 'וזאת שנית תעשו כסות דמעיה את מזבח ה' בכי ואנקה' ואת הפסוק שאחריו 'כי שנה שלח' - כל המגרש אשתו ראשונה מזבח מוריד עליו דמעיות, ושנאוי המשלח לפני המקום. והמהרש"א בחידושי הלכות מפרשו ע"פ היסוד שישראל הם אשתו של מקום, והוא יתברך בעלה. ויעויין גם במהר"ל (סנהדרין כ"ב). ויש לקשר פירושם עם פשוטות כוונת הש"ס.

'ויאמר ה' אלוקים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו' (בראשית ב' י"ח) - שלא יאמרו שתי רשויות הן, הקב"ה יחיד בעליונים ואין לו זוג, וזה בתחתונים ואין לו זוג (רש"י עפ"י פרקי דר"א). מטרת העזר שעל ידה לא יבא לטעות שהוא בחינת יחיד בתחתונים, אלא יכיר שהוא יתברך הבורא והכל הוא שלו, ונמצא שעל ידה מתחבר להקב"ה, וכשאיין לו אשה יכול ח"ו להתנתק ממנו, ואם שונא את אשתו ומגרשה ומנתק את עצמו מהשי"ת שנאוי הוא למקום.

יסוד האישות עפ"י תורה הוא על דרך משפיע ומקבל, כל מציאותה מסורה לבעלה - איזה אשה כשרה העושה רצון בעלה' (רמ"א אה"ע סי' ס"ט ס"ז בשם תנא דבי אליהו), וכל מה שיש לה מחזרת לבעלה ואומרת לו שלך הוא - 'מה שקנתה אשה קנה בעלה' (גיטין ע"ז). ועל דרך זו הוא יסוד האישות בין הקב"ה לעמו, שהם מכירים שהכל הוא מאתו יתברך, ומחזירים לו כל מה שיש להם וכל מה שהקב"ה משפיע להם, ואומרים לו: כל מה שיש לנו שלך הוא. והוא יסוד הקרבנות ע"ג המזבח שמקריבים ומחזירים לו בריאתו - 'ישראל נקראים אשה להקב"ה, והמזבח הוא החבור' (מהר"ל שם).

ולכן כשהאדם מגרש את אשתו, המזבח מוריד עליו דמעיות, שאין לו העזר המסייעו להכיר כי הקב"ה הוא היחיד בעליונים ובתחתונים, ונדמה לו כי הוא היחיד בתחתונים, ומפסיק גם את האישות בינו להקב"ה, בחינת אשה המסורה לבעלה, כי נדמה לו שהכל של עצמו הוא, ושוב אינו מקריב ומעלה לו התחתונים על המזבח, והמזבח מוריד עליו דמעיות.

'וישבות אלוקים ביום השביעי' - שבתו של הקב"ה הוא הנחת רוח שיש לו מעולמו - חמדת ימים, כלומר שיש מציאות עולם התחתון ומתענג מבריאתו, השבת של בני ישראל הוא זכר למעשה בראשית שמעלים ומחזירים כל הבריאה אליו יתברך, ואומרים שמציאות האמיתית של העולם הכל זה הוא יתברך, וכנראה קצת סתירה בין שתי השבתות האלו האם יש עולם או אין עולם. אלא משל למה הדבר דומה, למי שנאבדה לו אבידתו ומצטער מכך, והמוצאו מחזירו אליו אבידתו, איזו שמחה יש לבעל האבידה כשמחזירים לו אבידתו, איזה תענוג יש לו מהמוצאו המחזירו, אע"פ שהשמחה הוא מדבר שהוא שלו ושמחתו מהמוצאו הוא ממה שמחזיר לו את שלו. כך היא שבתו של הקב"ה, שיש לו עונג מברואיו המחזירים לו אבידתו ואומרים לפניו הכל שלך - אשתו של הקב"ה.

תניא, רבי שמעון אומר, מפני מה אמרה תורה 'כי יקח איש אשה', ולא כתב כי תלקח אשה לאיש, מפני שדרכו של איש לחזר על אשה... משל לאדם שאבדה לו אבידה, מי חוזר על מי, בעל אבידה מחזיר על אבידתו (קידושין ב' א). הקב"ה שהוא בעל האבידה מחזיר על אבידתו ולוקח עמו ישראל לאשה והם מחזירים לו אבידתו.

גוט שבת!

סיכומי התוספות

א. לתוס' גם במקום שבני אדם רוחצין וטווה בשוק ויוצא בשוק וראשה פרוע חובה לגרשה מדרבנן.

ושלחה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר' הכתוב קראו אחר שאין זה בן זוגו של לראשון זה הוציא רשעה מביתו וזה הכניס רשעה לתוך ביתו, זכה שני משלחה שנאמר 'ושנאה האיש האחרון' ואם לאו קוברתו שנאמר 'או כי ימות האיש האחרון'.

'כי שנה שלח' פירוש הפסוק לרבי יהודה אם שנאתה שלח והיינו בזוג שני, לרבי יוחנן שנאו המשלח והיינו בזוג ראשון.

כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות.

הדרן עלך מסכת גיטין

יום ראשון פרשת ויקרא - ג' אדר ב' תשע"ו

מסכת קידושין

דף ב' ע"א

האשה נקנית לבעלה בשלש דרכים - בכסף שטר וביאה. בכסף - לבית שמאי היינו בדינר ושוה דינר, לבית הלל פרוטה ושוה פרוטה, והיא אחת משמונה באיסור האיטלקי. וקונה את עצמה מבעלה בגט ובמיתת הבעל. היבמה נקנית ליבם מדאורייתא בביאה, ומדרבנן מועיל בה מאמר לפסלה על שאר האחים.

הטעם שנקט התנא לקידושין לשון 'קנין' ולא לשון 'קידושין' (כדלהלן 'האיש מקדש') - שאחד מהקניינים במשנתנו הוא כסף ומקורו מה שנאמר 'כי יקח איש אשה' ולמדים גזירה שוה מ'נתתי כסף השדה קח ממני', וקיחת שדה בכסף נקרא קנין ולכן קרא התנא קיחה דאשה בלשון קנין.

דף ב' ע"ב

במשנה להלן 'האיש מקדש' לא נקט התנא לשון קנין - שבתחילה נקט לשון שמצינו בתורה, ואחר כך לשון קידושין דרבנן, שהוא משום שאוסרה על כל העולם כהקדש.

הטעם שלא נקט התנא 'האיש קונה' - א. משום ששנה 'וקונה את עצמה במיתת הבעל' ואין הבעל מקנה אותה, ב. שאם היה תנן 'האיש קונה' היה משמע שיכול לקנותה בעל כרחה.

'דרך' אצל זכר הוא לשון זכר ואצל נקבה הוא לשון נקבה - 'בדרך אחד יצאו אליך ובשבעה דרכים ינוסו מלפניך' - שזכר דרכו לעשות מלחמה, 'והודעת להם את הדרך' -

לכו בה' - שתורה לשון נקבה שנאמר 'תורת ה' תמימה', 'בשבעה דרכים בודקין את הזב' - שהוא זכר, 'האשה נקנית בשלש דרכים' - שהיא נקבה.

הטעם שנקט התנא 'דרכים' ולא 'דברים' - שכל הקניינים צורך ביאה הם, וביאה נקראת דרך שנאמר 'ודרך גבר בעלמה...', או משום שרבי שמעון אמר שהטעם שנאמר 'כי יקח איש אשה' ולא 'כי תלקח אשה לאיש' - שדרכו של איש לחזור על אשה כדרך בעל אבידה שמחזור על אבדתו.

'בשבעה דרכים בודקין את הזב' ולא תנן 'דברים' - שדרך מאכל ומשקה יתירים להביא לידי זיבה.

'אתרוג שווה לאילן בג' דרכים' - שנוהג בו ערלה ורבעי כאילן, ובשביעית הולכים בפירותיו אחר חנטה ולא אחר לקיטה כירק. ושווה לירק לענין שנות המעשרות - שהולכים אחר שנת הלקיטה, כיון שמשקים אותו כירק.

יום שני פרשת ויקרא - ד' אדר ב' תשע"ו

דף ג' ע"א

כל מקום שיש חילוק בדרך אחד דומה ובדרך זו אינו דומה תנן דרכים ולא דברים, כגון כוי יש בו דרכים שוה לחיה - לענין כיסוי הדם, לבהמה - דחלבו אסור, לזה לזה - לענין שחייב בשחיטה, לא לזה ולא לזה - לענין איסור הרבעה, או דהמביא גט או שטר שחרור ממדינת הים צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם דתנן זו אחת מן הדרכים ששווה גיטי נשים לשחרורי עבדים.

מנין רישא דמתניתין דהאשה נקנית בשלש דרכים למעט דאינה נקנית בחופה, ולרב הונא דחופה קונה למעט חליפין אע"ג דגמרינן קיחה הנאמר בקידושין מקיחה הנאמר משדה עפרון ושדה נקנה בחליפין, משום דחליפין מהני גם בכלי פחות משוה פרוטה וגנאי הוא לה.

מנין דמתניתין דאשת איש קונה את עצמה בשתי דרכים למעוטי חליצה ולא ילפינן קל וחומר מיבמה דאע"פ דאינה נקנית בגט ונקנית בחליצה, דכתיב 'ספר כריתות' ודרשינן ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה.

דף ג' ע"ב

קידושי כסף ילפינן ממה דכתיב באמה עבריה 'ויצאה חנם אין כסף' מיתור דאין כסף דרשינן אין כסף לאדון זה כשיוצאה ממנו אבל יש כסף לאדון אחר כשיוצאה ממנו והיינו האב דזכאי בכסף קידושיה.

האב זכאי לקדש אפילו בתו נערה ומקבל הכסף קידושין והכסף הוא שלו, מדילפינן כסף קידושין מאין כסף

סיכומי התוספות

- ב. אין לדקדק מה שנקט התנא 'האשה בה' - שבכל מקום שונה לשון הרהוט לו.
- ג. למדים שוה כסף ככסף מתשלומי נזיקין ופדיון עבד עברי.
- ד. פירוש 'הרי את מקודשת לי' בפשוטו הוא: מיוחדת ומזומנת לי, אך כאן מפרשים דהיינו מקודשת ואסורה על כל העולם בשבילי, אבל באומר 'טלית זו מקודשת לי' אין שייך זאת ואינו נאסר על הכל.
- ה. רבעי נוהג באילנות - לתירוץ א' היינו דווקא למ"ד נטע רבעי ולא למ"ד כרם רבעי, לתירוץ ב' פלוגתתם הוא רק לענין דאורייתא אבל מדרבנן לכו"ע נוהג רבעי בכל האילנות, ונפק"מ אם רבעי נוהג בחו"ל מדרבנן, שאם פליגי גם מדרבנן אין רבעי נוהג בחו"ל, שהלכה בחו"ל כדברי המיקל בארץ.
- א. אתרוג אינו חייב בפאה - שאין לקיטתו כאחת, ולא בכיכורים - שאינו משבעת המינים.
- ו. ירק לענין שביעית אין הולכים אחר לקיטה, אלא הגדל באיסור אסור והגדל בהיתר מותר.
- ז. לתוס' קנין חליפין לא מהני בקידושין דאינו בכלל קנין כסף, לר"ת חליפין מהני בעכו"ם ולכן שולחין הרשאה ביד עכו"ם ומקנין לו הכסף בקנין סודר אך אין העדים כותבין וקנינא מיניה דאין שליחות וזכיה בעכו"ם אלא כותבין וקנה העכו"ם.

לאדון זה אבל יש כסף לאדון אחר וכשם דאין כסף להאדון שהיא יוצאה ממנו בנערות כך יש כסף לאב כשבתו נערה יוצאה ממנו באירוסיה לענין הפרת נדרים, שאינו יכול להפר לבד אלא עם הארוס.

מעשה ידיה דנערה לאביה דילפינן ממה דכתיב 'וכי ימכור איש את בתו לאמה' מיתור לאמה דרשינן מה אמה מעשה ידיה לרבה אף בת מעשה ידיה לאביה, ועל כרחק היתור בא לרבות נערה, דמעשה ידיה דקטנה בלאו הכי לאביה שהרי יכול למוכרה.

יום שלישי פרשת ויקרא - ה' אדר ב' תשע"ז

דף ד' ע"א

'ויצאה חנם אין כסף' מ'אין כסף' ילפינן דאמה עבריה יוצאה בימי נערות, 'ויצאה חנם' לאביי דאם לא הביאה סימני נערות יוצאה בבגרותה כשהיא בת עשרים שנה, למר בר רב אשי דאם לא הביאה סימני נערות ונמצאת אילונית אעפ"כ מה שהייתה נמכרת בקטנותה אינה בטילה.

קידושי כסף דנערה שייך לאביה דדרשינן 'י' דאין כסף [עי' לעיל ג:], דאפשר לכתוב אן כסף וכמו שכתוב 'מאן בלעם' ו'מאן יבמי'.

'בת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוריה', אבל יש לה בנים אינה אוכלת בתרומת בית אביה, וכן אם יש לה בני בנים דבני בנים הרי הם כבנים, ואפילו אם הבנים פסולים אינה אוכלת דדרשינן 'י' דזרע אין לה.

דף ד' ע"ב

אי אפשר ללמוד קנין כסף קידושינן מקנין כסף דאמה עבריה, דשאני אמה עבריה דהואיל דכסף חשוב בה לפדותה חשוב נמי לקנותה.

קידושי כסף הנלמד מכי יקח (קיחה קיחה משדה עפרון) היינו שהוא יתן לה הכסף קידושינן דבעינן 'כי יקח איש' ולא כי תקח אשה לאיש, דאילו ילפינן רק מקרא דויצאה חנם דכסף עביד אישות ס"ד דמהני גם כשהיא נותנת לו, ומקרא דויצאה חנם ילפינן דכסף קידושינן בנערה שייך לאביה.

קידושי ביאה ילפינן ממה דכתיב 'ובעלה', דאין ללמוד קל וחומר מיבמה שאינה נקנית בכסף ונקנית בביאה דמה ליבמה שכן זקוקה ועומדת לזה מחמת קידושי המת.

יום רביעי פרשת ויקרא - ו' אדר ב' תשע"ז

דף ה' ע"א

קידושי שטר ילפינן מגט דהתורה מקיש הויה ליציאה בקרא דויצאה והייתה, ובלי ההקש אין ללמוד מכח ק"ו דכסף לא מהני להוציא ומהני להכניס שטר דמהני להוציא ק"ו שמכניס, דמה לכסף שפודין בו הקדש ומעשר שני משא"כ שטר אם כתב לגזבר שטר על מעות אין הקדישו פדוי.

אין מגרשינן בכסף מכח הקש הויה ליציאה, לאביי דאם כסף מוציא ומכניס נמצא דקטיגור נעשה סניגור, אבל בשטר קידושינן כתוב לשון כניסה ובגט לשון יציאה ואינו בכלל קטיגור נעשה סניגור, לרבא משום דכתיב בפרשת גירושין 'וכתב לה' בכתיבה מתגרשת ולא בכסף, ולרבי יוסי הגלילי דדרש 'וכתב לה' דיכול לכתוב על כל דבר ילפינן דאין מגרשינן בכסף מ'ספר כריתות' ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה".

הרי זה גיטך על מנת שלא תשתי יין ושלא תלכי לבית אביך לעולם, הגט פסול דכתיב 'כריתות' והיא נאגדת בו כל ימיה, ואם אמר שיהא אסורה רק לשלושים יום הרי זה כריתות, ולרבי יוסי הגלילי דדורש כריתות דספר כורתה ואין דבר אחר כורתה, לומדו ממה דכתיב ספר כריתות ולא כתיב ספר כרת.

צריך התורה לכתוב כל הג' קניני קידושינן דאין ללמוד שטר מכסף וביאה שכן הנאתם מרובה, ואין ללמוד ביאה מכסף ושטר שכן קונין על ידיהם בשאר מקומות כגון קרקעות לעבדים, ואין ללמוד כסף משטר וביאה מפני שקונין בקניני אישות בעל כרחק שטר בגירושין וביאה ביבמה משא"כ כסף.

דף ה' ע"ב

חופה לרב הונא קונה בלי אירוסין, מכח קל וחומר דמה כסף ומה הצד דשאר קניני קידושינן שאינם גומרים אחר כסף קונה, חופה שגומרת אחר כסף אינו דין שתקנה, ורבא חולק דבמתניתין תנן דיש ג' קנינים ולא ד', וכלום חופה גומרת אלא ע"י קידושינן שלפניה.

'וכהן כי יקנה נפש קנין כספו' דדבר תורה ארוסה בת ישראל שנתארסה לכהן אוכלת בתרומה ומדרבנן גזרו שמא ימזגו לה כוס של תרומה ותשקנו לאחיה ולאחותיה (ועי' לקמן דף י).

נתן לה כסף או שוה כסף ואמר לה הרי את מקודשת לי, מאורסת לי, הרי את לאינתו הרי זו מקודשת, נתנה ואמרה היא אינה מקודשת דכתיב 'כי יקח איש אשה' ולא כי תקח אשה לאיש, נתן הוא ואמרה היא ללשינא קמא הוה כנתנה היה ואמרה היא, ללשינא בתרא הוה ספק וחיישינן מדרבנן.

הריני אישך, בעליך, ארוסיך אין כאן אפילו ספק קידושינן דכתיב 'כי יקח' ולא שיקח את עצמו לה.

נתן לה גט ואמר לה הרי את מושלחת, מגורשת, מותרת לכל אדם הרי זו מגורשת, איני אישך בעליך, איני ארוסיך אין כאן אפילו ספק גירושין דכתיב 'ושלחה' ולא שישלח את עצמו.

הרי את מקודשת ולא אמר לי, לשמואל למ"ד ידים שאין מוכיחות לא הוה ידים אינה מקודשת דאין הלשון מוכיח למי קידשה".

יום חמישי פרשת ויקרא - ז' אדר ב' תשע"ז

דף ו' ע"א

סיכומי התוספות

ה. אפשר לקדש אשה בקרקע.

ט. ידים מוכיחות קצת - תלוי בב' לשונות במסכת נזיר אם מהני.

לשונות ודאין דמהני בקידושין היינו הרי את אשתי, ארוסתי, קנויה לי, שלי, ברשותי, זקוקה לי, לקוחתי, אבל מיוחדת לי, מיועדת לי, עזרתי, נגדתי, עצורתי, צלעתי, סגורתי, תחתי, תפוסתי אם עסוקין בעסקי קידושין הוה ספק אם כוונתו לקידושין או למלאכה, ואם אינם עסוקין בעסקי קידושין אינם כלום דלא ידעה מאי קאמר.

הרי את חרופתי, אם אמר כן בארץ יהודה הרי היא מקודשת שביהודה קורין לארוסה חרופה, אבל בשאר מקומות אם עוסקין בעסקי קידושין להסוברים דפירוש הפסוק ד'והיא שפחה נחרפת לאיש' היינו בחציה שפחה וחציה בת חורין, הוה ספק אם כוונתו לקידושין, או שתהא נאספת עמי בבית, אבל להסוברים דפירוש הפסוק דהוא יחוד בעלמא אינה מקודשת כלל.

היה מדבר עם האשה על עסקי גיטה וקידושיה ונתן לה גיטה וקידושיה ולא פירש לרבי יהודה צריך לפרש, לרבי יוסי אין צריך לפרש, והלכה כרבי יוסי, לרבי והוא שעוסקין בעסקי קידושיה עד הנתינה, וכן סובר רב יהודה אמר שמואל ור"א א"ר אושעיא, לרבי אלעזר ב"ר שמעון אע"פ שאין עסוקין באותו ענין אלא שפסקו מלדבר בקידושין ממש ומדברים צרכי זיווגם.

כל שאינו יודע בטיב הלכות גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהם להיות דיין בדבר, אפילו אם לא שמע הא דהלכה כרבי יוסי, דשכיח שיהא אדם נותן גט או קודושין ואינו מפרש.

נתן גט לאשתו ואמר הרי את בת חורין, או לשפחתו ואמר הרי את מותרת לכל אדם לא אמר כלום, אמר לעבדו הרי את לעצמך הוה לשון שחרור ומותר בבת ישראל אע"פ שגופו קנוי לרבו, וק"ו דמהני בגט באשה דאין גופה קנוי לו.

התקדשה לי במעות שהלויתך אינה מקודשת דמלוה להוצאה ניתנה וכבר הן שלה, וכן אם הלואה לה ד' זוזים בקציצת זוז חמישית ברבית ואמר לה התקדשי לי בזוז החמישית כיון דהיא מחויבת לו אותו זוז דינו כמעות המלוה דלא נתן לה כלום.

התקדשי לי בהנאת מלוה מקודשת, כגון שהרויח לה זמן פרעון ההלואה ואמר לה התקדשי בהנאה זו שאת היית נותנת פרוטה לפייסני על כך, ואסור לעשות כן מפני הערמת רבית, ואם מחל לה המלוה ואמר לה התקדשי לי בהנאת המחילה מקודשת.

מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה, ולכן הקונה קרקע ונתן הלוקח מעות להמוכר במתנה על מנת להחזיר קנה הקרקע, וכן אם נתן ה' סלעים במתנה ע"מ להחזיר לכהן לפדות בנו, וכן האומר הילך אתרוג זה ע"מ שתחזירהו לי נטלו והחזירו יצא ואם לא החזירו לא יצא דהוה גזל למפרע, וכן אם נתן תרומה לכהן ע"מ להחזיר יצא ידי נתינה ואסור לעשות כן לפי שבשכר זה יתן לו הישראל שאר תרומותיו והוי הכהן כקונה תרומה בשכרו ומסייע בבית הגרנות שיתנו לו תרומה דאין לעשות כן, אבל

המקדש במתנה ע"מ להחזיר אינה מקודשת דדומה לחליפין דקנין סודר שמחזירין הסודר, ואין אשה נקנית בחליפין כדלעיל דף ג"א.

יום שישי פרשת ויקרא - ח' אדר ב' תשע"ז
דף ז' ע"א

אשה האומרת לאיש תן מנה לפלוני ואקדש אני לך, ונתן לו ואמר לה התקדשי לי מקודשת, ממה שמצינו בתורה שהערב משתעבד למלוה בזה שהמלוה הלואה ללוה על פי הערב, אע"פ שלא הגיע הנאה ליד הערב.

שליח של איש האומר לאשה הילך מנה משלי והתקדשי לפלוני מקודשת, ממה שמצינו דעבד כנעני יוצא מרבו על ידי שאחרים פודין אותו בממונם אע"ג דהעבד לא חסר מממונו.

אשה האומרת לאיש תן מנה לפלוני ואקדש אני לו מקודשת מדין ערב ומדין עבד כנעני, דמשתעבדת אע"ג דלא הגיע הנאה לידה כדין ערב, והבעל קונה אע"ג דלא חסר ונתן כלום.

מטלטלין נקנה אגב קרקע שקונה בכסף שטר וחזקה, ואין קרקע נקנה אגב מטלטלין שקונה במשיכה, ולכן אין האשה נקנית לבעלה בקידושין אגב מנה שהיא נותנת לו דאדם הוקש לקרקעות².

אשה האומרת לאיש הא לך מנה ואקדש אני לך והוא קיבלו ואמר לה התקדשי לי בכך, אם הוא אדם חשוב שאינו מקבל מתנות מקודשת, דבההיא הנאה שהייתה נותנת לאדם שיפייסו לקבל מתנה מקודשת.

מכר לו שדה בקנין כסף ואמר להלוקח שיתן הכסף לפלוני מהני מדין ערב, או שנתן אחרים הכסף להמוכר מהני מדין עבד כנעני, או תן מנה לפלוני ושדי מכורה לו מהני מדין שניהם, ולא אמרינן דמהני רק בקידושין משום דאשה בקנין כל דהוא ניחא לה כשם דניחא לה בבעל כל דהוא, ולא אמרינן דמהני רק בדיני ממון דניתן למחילה ולא בקנין קידושין.

איש האומר התקדשי לחציי מקודשת אע"ג דכתיב 'כי יקח איש' ולא חצי איש, כיון דאיש יכול לישא שתי נשים כוונתו הוא שאם רוצה ישא אחרת, אמר לאשה חציין מקודשת לי אינה מקודשת דאינה יכולה להיות נשואה לב' אנשים ועל כרחך לא קידש אלא חצייה וכתיב 'כי יקח אשה ולא חצייה'.

האומר על אבר של בהמה שהנשמה תלויה בו תהא עולה נתפשט הקדושה בכל הבהמה, ואם אמר רגלה של זו עולה שאין הנשמה תלויה בו נחלקו אם נתפשט בכל הבהמה.

האומר חציין מקודשת לי אינה מקודשת ולא אמרינן דאתפשט הקידושין בכולה אע"פ שאמר קידושין בלשון הקדש כיון דאין האשה רוצה אינם קידושין.

בהמה של שני שותפין שהקדיש אחד מהם חלקו וקנה

סיכומי התוספות

י. לתוס': קידשה בהנאה של הרווחת הזמן - כשהיא חייבת לו היא ריבית קצוצה, וכשהיא חייבת לאחרים והוא מפייסו הרי זו הערמת רבית.
יא. אתרוג ע"מ להחזיר אין צריך תנאי כפול, ואין בו חסרון דתנאי ומעשה בדבר אחד דלמסקנא אין זה חסרון, או דהיינו דווקא כשהתנאי והמעשה סותרים זה את זה, ובקידושין ע"מ להחזיר לא מהני מדרבנן דאפקעינהו רבנן לקידושין מיניה.
יב. לתוס' רק עבד הוקש לקרקעות, ואין מטלטלין נקנין אגב מטלטלין.

משותפו חלק השני והקדישה, קדושה ואינה קריבה הואיל בתחילת הקדושה לא נראית ליקרב ותמכר ויקריב אחרת בדמיה, להסובר בעלי חיים נדחים, ולהסובר דדחוי מעקרא הוה דיחוי אע"פ שלא היה נראה מעיקרא, ויש דיחוי בדבר שאינו קדוש אלא לדמיו.

דף ז' ע"ב

איבעיא, חציין בחצי פרוטה וחציין בחצי פרוטה האם הוה כמקדש לחצאין או מונה והולך¹⁷, אם תמצא לומר דמונה והולך אמר חצייה בפרוטה וחציין בפרוטה האם כיון דאמר בתחילה בפרוטה נתכוון לקדשה לחצאין או הואיל ובדעתו לגומר בו ביום מונה והולך הוא, חציין בפרוטה היום וחציין בפרוטה למחר כיון דאמר למחר הוה לחצאין או דכוונתו שהקידושין יתחיל היום ויגמור למחר, שני חציין בפרוטה כיון דאמר בפעם אחת אינו לחצאין או דגם זה לחצאין.

איבעיא שתי בנותיך לשני בני בפרוטה והם גדולים ועשאוהו שליח¹⁸, אם מהני כיון דהיה פרוטה בין הנותן להמקבל או דבעינן פרוטה לכל קידושין וקידושין, בתך ופרתך בפרוטה אם כוונתו דקידשה בחצי פרוטה ופרתו בחצי פרוטה או כיון דאין קידושין פחות משוה פרוטה כוונתו דקידושין בפרוטה ופרתו במשיכה, בתך וקרקעתך בפרוטה אם כוונתו בתך בחצי פרוטה וקרקעתך בחצי פרוטה או בתך בפרוטה וקרקעתך בחצקה.

המקדש בשוה כסף אם אמר דשוה חמשים ולא היה שוה כן אינה מקודשת, ואם שוה חמשים לרבה מקודשת אע"פ דלא שמוהו שהרי שוה חמשים, לרב יוסף צריך שומא תחילה כיון דאשה אינה בקיאה בשומא לא סמכה דעתה, אמר התקדשי לי בהן כמו שהן ללשון ראשון לכו"ע אין צריך שומא, ללשון שני לרב יוסף צריך שומא דילפינן דשוה כסף הוא ככסף מה כסף דקיץ אף שוה כסף.

שבת קודש פרשת ויקרא - ט' אדר ב' תשע"ו

דף ח' ע"א

בעבד עברי כתוב 'ישיב גאולתו מכסף מקנתו', 'ישיב' לרבות שוה כסף, 'מכסף' למעט ולא בתבואה וכלים אע"ג דנקנה בשוה כסף¹⁹, לרב יוסף משום דשוה כסף ככסף היינו רק אם קיץ, לרבה היינו ולא בתורת תבואה וכלים דהיינו קנין חליפין, ולרב נחמן דפירות לא עבדי חליפין מיעוט דולא בתבואה וכלים היינו אם הוא פחות משוה פרוטה דלא אמרינן כיון דמזומנין ליהנות מהם גמר ומקנה נפשיה אפילו בפחות משוה פרוטה.

סיכומי התוספות

יג. דווקא אם לא קידשה בלשון קידושין אבל אמר הרי את מקודשת אתפשט הקידושין בכולה כיון דמסכמת להתקדש לו.

יד. והבנות קטנות, אבל בגדולות שעשאוהו שליח צריך פרוטה לכל אחת.

טו. עבד עברי אינו נקנה ולא קונה עצמו בחליפין, עבד כנעני נקנה בחליפין.

טז. רב כהנא דלקח פדיון הבן לתירוץ א' בתוס' דהיה ב' רב כהנא וא' מהם היה כהן, לתירוץ ב' היה רק רב כהנא א' שהיה ישראל ולקח פדיון הבן משום דאשתו הייתה בת כהן.

יז. אמר 'התקדשי לי במשכון זה והמשכון יהא שלך' - מקודשת, וכן במתנה קנה.

'אל תחזיר לי המשכון עד שאתן לך המנה' - יכול לעכב המשכון עד שיתן המנה.

התחייבות בשידוכין שאמר 'אם אחזור בי אתן לך כך וכך והילך משכון' - מסתפק תוס' אם אמרינן מנה אין כאן משכון אין כאן, כיון שאם א' חוזר מתבייש השני. בע"ח קונה משכון שלא בשעת ההלוואה קנין גמור, ומשכון דבשעת ההלוואה אלים שעבודיה דחשוב ממון לקדש בו אשה ולקנות עבדים וקרקות ושללא לשמט בשביעית ולאיסור חמץ, לרש"י בע"ח קונה משכון לחיוב אונסין לתוס' לגניבה ואבידה.

יח. לתוס' סלע שלה וסלע של שניהם אין תלוי בקנין חצר אלא משום דסמכה דעתה.

הפודה בנו ונתן לכהן חפץ שאינו שוה ה' סלעים ואמר הכהן לדידי שוה ה' סלעים אם הוא אדם שצריך לאותו דבר והיה משלם בעדו ה' סלעים הבן פדוי²⁰.

התקדשי לי במנה ונתן לה דינר הרי היא מקודשת מיד וישלים אחר כך כיון דאמר במנה ונתן לה רק דינר כמי שאמר לה הרי את מקודשת בדינר עכשיו על מנת שאשלים לך מנה, היה מונה והולך לרב אשי רצה אחד מהן לחזור אפילו בדינר אחרון הרשות בידו, התקדשי לי במנה זו אינה מקודשת עד שיתן לה כל המנה, נמצא חסר דינר או דינר של נחשות שאינו יוצא ולא הכירה בו מתחילתו או דינר היוצא על ידי הדחק אינה מקודשת.

דף ח' ע"ב

התקדשי לי במנה ונתן לה משכון עלה אינה מקודשת, כיון דלא נתן לה כלום שיוחל עליו המשכון וגם המשכון לא נתן לה במתנה, ואם נתן לה משכון שקיבל מאחרים על חוב שחייבים לו מקודשת בהחוב שיש לו על המשכון דהמשכון קנוי לו שהרי כשמחזיר המשכון להלוה להשתמש בו נאמר 'ולך תהיה צדקה' וכיון דמקיים מצות צדקה על כרחך דהוה שלו²¹.

מכר שפחתו והלוקח לא שילם מעות אלא נתן עליה משכון ונתיקרה יכול המוכר לחזור בו דהלוקח לא קנה.

התקדשי לי במנה נטלתו וזרקתו לפניו אינה מקודשת דכוונתה לומר איני רוצה, ואפילו זרקתו לים או לאור או לכל דבר האבוד ולא אמרינן כיון דאתחייב בה דעתה להתקדש לו ועשתה כן לראות אם הוא רגזן.

התקדשי לי במנה תנם לפלוני אינה מקודשת דמשטה בו כלומר תן מעותיך לאחרים, ואפילו אמרה תנהו לאבי או לאביך ולא נתכוונה ליתן להם מתנה משלה, ואם היא התחילה ואמרה תן מנה לפלוני ואתקדש אני לך מקודשת מדין ערב.

התקדשי לי במנה לאבי ולאביך על מנת שיקבלם לי מקודשת, ולא דווקא אבי ואביך דסמכה דעתה שיעשו שליחותה שיקבלם לה, אלא הוא הדין תנם לפלוני על מנת שיקבלום לי.

התקדשי לי במתנה תנם על גבי סלע אינה מקודשת, בסלע שלה מקודשת, דחצירו של אדם קונה לו, ואיבעיא בסלע של שניהם²².

התקדשי לי בככר תנהו לכלב אינה מקודשת, כלב שלה מקודשת, איבעיא כלב רץ אחריה לנושכה, אם גמרה ומקנה משום ההנאה דמציל אותה או לא כיון דמחויב להצילה.

הרי את מקודשת לי בככר תנהו לעני אינה מקודשת אפילו עני הסמוך עליה, דכמו שאני חייב לפרנסו גם אתה חייב בו.

יום ראשון פרשת צו - י' אדר ב' תשע"ו

דף ט' ע"א

ביקשה ממנו שיתן לה איזה דבר ושאל לה אם אתן לך מקדשת לי ואמרה תן תן אינה מקודשת, [וכן באמרה אשקויי אשקיי, וכן שדי מישדא] ונחלקו באמרה תן רק פעם אחד, ולהלכה אינה מקודשת.

הלכה דשיראי לא צריכי שומא, והלכה דהתקדשי לי במנה ונתן לה דינר הרי זה מקודשת וישלים, והלכה דמנה אין כאן משכון אין כאן^ט.

שטר קידושין המקדש כותב על נייר או על חרס^פ - אע"פ שאין בו שוה פרוטה, אבל שטר מכר המוכר כותבו, דכן הוא הלכה למשה מסיני.

המקדש בת, אם היא קטנה כותב בתך מקודשת לי, בתך מאורסת לי, בתך לי לאינתו, ונותנו לאביה או לה מדעת אביה, ואם היא בוגרת כותב הרי את מקודשת לי, הרי את מאורסת לי, הרי את לי לאינתו ונותנו לה או לאביה מדעתה.

דף ט' ע"ב

שטר אירוסין שכתבו שלא לשמה פסול דילפינן מגט מהקש הויה ליציאה, ונחלקו אם כתבו שלא מדעתה אם כשר כמו בגט דגם זה ילפינן מהקש הויה ליציאה או דילפינן מגט כשם דבעינן שם דעת הבעל מפני שהוא מקנה כך בשטר קידושין בעינן דעתה שהיא המקנה.

שטרי תנאים וממון שפוסקין זה לזה בשעת קידושין נקנין בלי קנין דההיא הנאה דמחתנו אהדדי גמרי ומקני^{טז}.

אשה נקנית בביאה לרבי יוחנן דכתיב 'בעולת בעל' שנעשה לה בעל על ידי בעילה, ולרבי משום דכתיב 'כי יקח איש אשה ובעלה', ורבי יוחנן לומד מובעלה דרק אשתו נקנית בביאה ולא אמה עבריה ולא ילפינן אמה עבריה מאשתו ממה דהקשה רחמנא אמה עבריה לאשתו בקרא ד'אם אחרת יקח לו', ורבי לומד דאין אמה עבריה נקנית בביאה ממאי דכתיב 'ובעלה' ולא כתיב ובעל.

קידושין שאין מסורין לביאה לא הוה קידושין, לכן המקדש אחת משתי אחיות סתם לא הוה קידושין דאינו יודע איזה אשתו ואיזה אחות אשתו דכתיב 'כי יקח איש אשה ובעלה' ולא כתב או בעלה.

בעל עושה אותה בעולה שלא כדרכה ואין אחר עושה

אותה בעולה שלא כדרכה שנאמר 'בעולת בעל', וגם רבי יוחנן דילפי קידושי ביאה מבעולת בעל יליף דבעל עושה אותה בעולה שלא כדרכה מדלא כתיב בעולת איש רק בעולת בעל.

באו עליה י' אנשים ועדיין היא בתולה לרבנן כולן בסקילה דרק בעל עושה אותה בעולה שלא כדרכה, לרבי הראשון בסקילה וכולם בחנק דכתיב 'ומת האיש אשר שכב עימה לבדו' מיתור לבדו ילפינן דרק הראשון בסקילה.

יום שני פרשת צו - י"א אדר ב' תשע"ו

דף י' ע"א

'ומתו גם שניהם' לרבי אושעיא עד שיהיו שניהם שוין כאחד דהיינו בני עונשין וגדול שבא על הקטנה פטור^{יז}, לרבי יונתן אע"פ שאינם שוין כאחד דכתיב 'ואת האיש אשר שכב עימה לבדו', ורבי הדורש מלבדו דבאו ליה י' בני אדם רק הראשון בסקילה סובר כרבי אושעיא.

סוף ביאה קונה דדעתו על גמר ביאה, ולכן הערה בו וקיבלה קידושין מאחר מקודשת לשני, ולכן כהן גדול אסור לקדש בביאה^{יח}.

איבעיא המקדש בביאה אם עושה אירוסין או נישואין ונפקא מיניה ליורשה וליטמא לה ולהפר נדריה.

האב זכאי בביתו בקדושה בכסף שטר וביאה, במציאתה, במעשה ידיה, בהפרת נדריה, מקבל את גיטה^{יט}, ואינו אוכל פירות בחייה נישאת יתר עליו הבעל שאוכל פירות בחייה.

דף י' ע"ב

בת ג' שנים ויום אחד מתקדשת בביאה מדעת האב, וחייבין עליה משום אשת איש, בא עליה יבם קנאה^כ, מטמאה את בועלה כשהיא נדה שהוא מטמא משכב תחתון כעליון אפילו עשר מצעות זו על זו לטמא אוכלין ומשקין, נישאת לכהן אוכלת בתרומה, בא עליה א' מכל העריות^{כא} מומתין על ידה, והיא פטורה דלאו בת עונשין, בא עליה א' מן הפסולין פסלה לכהונה.

לרבי יהודה בן בתירה טעם דארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה מדאורייתא משום ק"ו דמה שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה בתרומה אעפ"כ כספה מאכילתה זו שביאתה מאכילתה אינו דין שכספה מאכילתה אבל מדרבנן אין ארוסת כהן שהיא בת ישראל אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה, ורבי יוחנן בן בג בג חלק עליו.

ביאור פלוגתתם, אם קידושי ביאה עושה נשואין לכן פשיטא ליה דביאה מאכיל בתרומה יותר מקידושי כסף,

סיכומי התוספות

י. לר"ת דווקא שיראי א"צ שומא דשומתן ידוע, אבל כשאין שומתן ידוע לא סמכה דעתה לפיכך נהגו לקדש בטבעת שאין בה אבן.

כ. שטר ע"ג דבר שייכול להזדייף כשר רק לרבי אלעזר הסובר דעדי מסירה כרתי, אבל לר"מ פסול משום דאין מוכח מתוכו.

כא. לרשב"ם דווקא אם עמדו וקידשו מתוך דברי התנאים, לר"ת דווקא בנישואין ראשונים, ודווקא כשהאב פוסק ולא אחיה ואמה.

כב. לר"ת חייב, ושניהם כאחד היינו שאין שוין באותה מיתה.

כג. לרשב"א עשה בה רק הערה קונה, לרבי"ם נקנית בהעראה אם פירוש שרוצה לקנות בכך, לר"ת לעולם סוף הערה קונה, לרבינו נסים גאון הערה אחר קידושין עושה נשואה.

כד. לרבינו יצחק היינו מן האירוסין ולא מן הנשואין אפילו קטנה.

כה. מדאורייתא.

כו. אפילו בהמה.

בתורה היינו כסף צורי משום ריבוי כסף הכתוב בפרשה, וכן פדיון הקדש דילפינן פדיון הקדש מפדיון מעשר שני.

יום רביעי פרשת צו - י"ג אדר ב' תשע"ו

דף י"ב ע"א

תנן במתניתין דשיעור הפרוטה היא אחד משמונה באסר האיטלקי, ותניא בברייתא דלרשב"ג היינו א' משה באיסור האיטלקי, רב יוסף סבר לומר דהיינו בדורו של משה אבל בכל דור משתנה שיעורו כפי במטבע באותו זמן, והגמרא חולק שהרי האמוראים שיערו הפרוטה שבימיהם אם הוא א' משמונה באיסור האיטלקי.

הנהגה מן ההקדש אפילו הנאת שוה פרוטה חייב אשם שני סלעים, צא וחשוב כמה יש להתרחק מן העבירה שאף על שוגג צריך כפרה גדולה כזו, צא וחשוב כמה פרוטות בשני סלעים אלף וחמש מאות שלשים ושש.

המקדש בדבר ששוה פרוטה במקום שקידשה מקודשת ודאי לראשון ואם בא אחר וקידשה אינה צריכה גט מן השני, ואם אינו שוה פרוטה באותו מקום לשמואל הוה קידושי ספק שמא שוה פרוטה במקום אחר, לרב חסדא ואביי ורבא ודאי אינה מקודשת.

דף י"ב ע"ב

קידש בדבר שאין ידוע אם היה שוה פרוטה ביום שקידשה ובא אחר וקידשה בפרוטה אין האם נאמנת לומר שבאותו היום שקידשה היה בו שוה פרוטה ולאוסרה על השני, ואם יש עדים במדינת הים שיודעים שהיה שוה פרוטה לרב חסדא לא חוששין להם כיון דעכשיו אינם לפנינו, לאביי ורבא דווקא לענין שבוייה הקילו אם אמרה נשבתי וטהורה אני דלא חיישינן לעדים במדינת הים לבטל נאמנותה של הפה שאסר הוא הפה שהתיר, אבל לענין קידושינן אין מקילין.

רב הלקה המקדש בשוק, המקדש בביאה, מקדש בלא שידוך משום פריצות, וכן על השולח גט ומבטלו אח"כ שמא יתננו השליח לאחר שביטלו ותנשא בו^ז, ועל המוסר מודעה על גט שנכתב נגד רצונו, על המצער שליח דרבנן שהזמינו לדין, ועל מי שחל עליו שמתא ל' יום ולא בא לב"ד שיתירוהו, ועל חתן הדר בבית חמותו ואם חשדוה ממנו גם אם עובר על ביתה, לנהרדעי רב הלקה רק על המקדש בביאה בלא שידוך וי"א אפילו עם שידוך^כ.

יום חמישי פרשת צו - י"ד אדר ב' - פורים דפרזים תשע"ו

דף י"ג ע"א

אמר לה כנסי סלע זו בפקדון וחזר ואמר לה התקדשי לי בו לפני מתן מעות מקודשת, לאחר מתן מעות אם אמרה שרוצה בקידושינן הרי היא מקודשת, שתקה אינה מקודשת, לרבא הוא הדין אם קידשה במחצלת של הדס שאין בה שוה פרוטה ואחר שקיבלה אמר שתתקדש בד' זוזים הכרוכים בה ושתקה דהוה שתיקה לאחר מתן מעות ואינה מקודשת דהא דשתקה משום דלא איכפת

ואם ביאה עושה קידושינן ולא נשואין לרב נחמן בר יצחק הק"ו הוא דאמה לא מהני ביאה אפילו ע"י חופה להאכילה בתרומה ואעפ"כ כסף מאכילה אשה שביאה מהני ע"י חופה ק"ו שכסף מאכילה, לכן בג בג כסף דאמה עבריה לא שייר בקנינה אבל כסף באשה אינה קנויה לו לגמרי ליורשה ולטמאה לה עד שיכניסה לחופה, לרבינא לכו"ע ארוסה אוכלת בתרומה מדאורייתא ונחלקו בטעם דאמרו רבנן ארוסה אינה אוכלת, לרבי יהודה בן בתירה משום שמא תשקה לאחיה ולאחותיה כוס של תרומה בבית אביה ולא חשש שמא ימצא בה מום ונמצאו קידושי טעות ק"ו משפחה כנענית דקנין כסף מאכילתה ולא חיישינן שמא ימצא בה מום, ולכן אם מסרה האב לשלוחי הבעל או הלך האב עם שלוחי הבעל לא חיישינן לשמא תשקה להם ואוכלת בתרומה, לכן בג בג בקידושינן חיישינן שמא ימצא בה מום ולכן אינה אוכלת עד שתכנס לחופה ואם קיבל עליו המומין אוכלת, אבל שפחה אוכלת ולא חיישינן לביטול מקח דמום שבגלוי ראה וסבר וקיבל, ושבסתר לא איכפת ליה, נמצא גונב ממון או נפשות אין המקח בטל דסתם עבד גנב הוא, לסטים מזויין או מוכתב למלכות יש להם קול וסבר וקיבל^כ.

יום שלישי פרשת צו - י"ב אדר ב' תשע"ו

דף י"א ע"א

לבית שמאי אשה נקנית בדינר ובשוה דינר, לרבי זירא היינו כשקידשה בלילה או שלחה שליח לקבל קידושיה שאשה מקפדת על עצמה ואינה מתקדשת בפחות מדינר, אבל פשטה ידה וקיבלה מקודשת גם בפרוטה, לרב יוסף דכסף האמור בתורה היינו כסף צורי ועל כרחך לא מהני קידושינן בפרוטה שהוא נחושת דבצורי אין מטבע של נחושת, ושמעינן דהתורה הקפידה דקידושינן יהא בכסף חשוב והעמידו חכמים על דינר, לריש לקיש דילפינן כסף קידושינן מכסף דאמה עבריה דלא מהני בפרוטה דכתיב 'והפדה' דיוצאה בגרעון כסף מדמי קניתה ומוכח דנקנתה ביותר מפרוטה, לרבא מדרבנן הוא שלא יהיו בנות ישראל כהפקר לקנותן בדבר מועט, ואפקיעוהו רבנן לקידושינן שהוא פחות מדינר.

דף י"א ע"ב

כל כסף קצוב האמור בתורה הוי כסף צורי כגון חמשים דקנס, שלשים דעבד, מאה דמוציא שם רע, ולא כרב יוסף דגם כסף שאינו קצוב הוה כסף צורי, וכל כסף של דבריהם היינו כסף מדינה שהוא שמינית שבכסף צורי כגון התוקע לחבירו נותן לו סלע שהוא חצי זוז.

'כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור' דשבועת מודה במקצת אינו אלא אם התביעה אינה פחותה משתי מעות כסף והודאת שוה פרוטה, וילפינן כסף מכלים דבעינן שתי כסף, וילפינן כלים מכסף דבעינן שיהא דבר חשוב.

מעשר שני מחללן על פרוטות גם אם נומר דכסף האמור

סיכומי התוספות

זו. ולר"ת הטעם דלא חששו לכך.

כה. לתוס' רב לא הלקה אלא כשביטל הגט שלא בפני השליח.

כט. ועל זה סמכו החתנים בזמן הזה שדרים בבית חמותם.

לה, לרב הונא בריה דרב יהושע דווקא כשקיבלה לשם שמירה דסברה אם אזרקנו וישבר אתחייב אבל אם קיבלה לכתחילה בתורת קידושין כשחזר ואמר לה שתתקדש בד' זוזים שבה אם אינה רוצית בקידושין עליה לזורקה מידה.

כנסי סלע זו שאני חייב לכי או שחטף סלע מידה וחזר ואמר לה התקדשי לי בו לפני מתן מעות אם אמרה שרוצה בקידושין מקודשת, שתקה אינה מקודשת משום שנתכוונה לקחת את שלה, אם נשדכו לפני כן מקודשת, לאחר מתן מעות אפילו אמרה שרוצית בקידושין אינה מקודשת דכבר קיבלה לשם פרעון חוב והמעות כבר שלה.

כשם שאין אשה נקנית בקידושי כסף פחות משוה פרוטה כך אין קרקע נקנית בקנין כסף פחות משוה פרוטה, אבל קרקע נקנית בכלי בקנין חליפין אע"פ שאינו שוה פרוטה.

כל מי שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהן, ודיינים המורים הוראה בעריות ואינם בקיאים קשים לעולם יותר מדור המבול.

דף י"ג ע"ב

שעבוד נכסים לשמואל לאו דאורייתא בין מלוה על פה בין מלוה הכתובה בתורה^ל, לכן יולדת שהביאה חטאתה והפרישה עולתה ומתה יביאו יורשיה עולתה, אבל אם לא הפרישה מחיים אין כופין יורשיה להביא עולתה, אבל אם כתב שטר ושעבד בו נכסיו נשתעבדו נכסיו, לרבי יוחנן שעבוד נכסים הוא מדאורייתא בין במלוה על פה ובין במלוה הכתובה בתורה לכן גם אם לא הפרישה עולתה מחיים כופין יורשיה להביא עולתה.

להלכה מלוה על פה גובה מיורשים דשעבודא דאורייתא, ואינו גובה מלקוחות דעשו רבנן תקנה לטובת הלוקח כיון דמלוה על פה אין לו קול ולא ידעו דנשתעבדו נכסיו^ל.

האשה קונה את עצמה מבעלה במיתת הבעל דכתיב 'פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה', וכתב 'ושנאה האיש האחרון וכתב לה ספר כריתות או כי ימות האיש האחרון' ואתקש מיתה לגט דמותרת לעלמא.

יום שישי פרשת צו - ט"ו אדר ב' - פורים דמוקפין תשע"ו

דף י"ד ע"א

היבמה נקנית בביאה דכתיב 'במה יבא עליה ולקחה לו לאשה' דביאתה הן לקוחיה, אבל לא כסף ושטר דכתיב 'ויבמה' דמשמע ביאה דווקא, וממא דלא כתיב ויבם אלא ויבמה דרשינן גם דמיבמה דעל כרחא.

'ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל' ונקרא שמו - דהעומדים שם בשעת החליצה אומרים חלוץ הנעל חלוץ הנעל, 'בישראל' - דכיון שחלצה נעלו הותרה לכל ישראל.

'להקים לאחיו שם בישראל' דחולצין בבית דין של

ישראל ולא בבית דין של עכו"ם או גרים.

יבמה שהיא שומרת יבם מותרת לשוק במיתת היבם, ק"ו מאשת איש שהיא בחנק והבעל שאוסרה מתירה במיתתו יבמה לשוק שהיא בלאו ק"ו דמיתת היבם שאוסרה מתירה.

אשת איש אינה יוצאה בחליצה מכח ק"ו דמה יבמה שאינה יוצא בגט ואעפ"כ יוצאה בחליצה, משום דכתיב 'ספר כריתות' ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה.

אין יבמה שומרת יבם ניתרת בגט מק"ו דאשת איש שאינה יוצאה בחליצה ויוצאה בגט משום מיעוט דנעל - נעל דווקא, ה' דהנעל לרבות דמה דכתיב בקרא וחליצה נעלו נעלו לאו דווקא אלא ה"ה כל אדם, ומה דכתיב נעלו היינו הראוי לו פרט לגדול שאין יכול להלך בו, וקטן שאין חופה רוב רגליו, ומנעל שאין לו עקב.

'השעיר אשר עלה עליו הגורל לה' ועשהו חטאת', הגורל עושה חטאת ולא קריאת שם חטאת בלי גורל, ולא ילפינן ק"ו מקינין דלא קידש הגורל רק קריאת השם מקדשו ק"ו שעירי יוה"כ.

דף י"ד ע"ב

עבד עברי נקנה בכסף, בנמכר לעכו"ם דכתיב 'מכסף מקנתו', ולא רק בנמכר לעכו"ם דכל קנינו של עכו"ם דמטלטלין בכסף^ל, אלא גם נמכר לישראל אע"פ דקנינו במטלטלין הוא במשיכה דכתיב 'הפדה' דמגרעת פדיונה מכסף מקנתה, ולא רק אמה עבריה דנתקדשת בכסף אלא גם עבד עברי דכתיב 'כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה' מקיש עבד עברי לאמה עבריה, ולא רק מכרוהו ב"ד דיש בו צד קל דנמכר בעל כרחו אלא גם מוכר עצמו מגזירה שוב דשכיר שכיר, או ממה דכתיב במוכר עצמו 'וכי תשיג' ומוסיף על ענין ראשון במוכר עצמו לעכו"ם דנקנה בכסף.

עבד עברי נקנה בכסף וקונה את עצמו לסוף שש שנים, ויוצא גם בתוך שש שנים ע"י גרעון כסף, אמה עבריה יוצאה גם בסימנים, הנרצע נקנה ברציעה וקונה עצמו ביובל ומיתת האדון.

לת"ק מוכר עצמו נמכר גם ליתר על שש אע"ג במכרוהו ב"ד נמכר רק שש ולא ילפינן מגזירה שוה דשכיר שכיר, דהתורה מיעטו דכתיב 'ועבדך שש שנים' זה ולא מוכר עצמו, ולרבי אליעזר זה וזה נמכר רק לשש, ועבדך היינו ולא ליורשין דאינו עובד את הבת והאח, ות"ק יליף ליה מעבדך אחרינא.

מכרוהו ב"ד אינו נמכר ליתר על שש, ונרצע, ומעניקים לו, ורבו מוסר לו שפחה כנענית, לרבי אליעזר ה"ה מוכר עצמו, לת"ק דווקא מכרוהו ב"ד ולא מוכר עצמו.

סיכומי התוספות

ל. היינו דאם לא היה כתוב בתורה לא היינו יודעים חיובן.

לא. הא דגובין מיורשין מדאורייתא היינו דווקא במלוה הכתובה בתורה אבל מלוה ע"פ גובין מיורשין משום שלא תנעול דלת בפני לוויין.

לג. לר"ת היינו רק לר"ל אבל לרבי יוחנן קנינו במטלטלין הוא במשיכה וכוונת הש"ס דכל קנינו דעובד כוכבים בעבד עברי הוא בכסף ולא בשטר, ואפילו בקרקעות אין העכו"ם קונה בשטר.